Földvári Erika

NYELVTAN

Munkatankönyv 3

Második félév

MOZAIK
www.mozaik.info.hu

Földvári Erika

NYELVTAN

Munkatankönyv harmadik osztályosoknak

Második félév

14., változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2020

Névelők

1. Mondj mondatokat a szókapcsolatokkal!

a farsang hossza változó
az ünneplők vidámak
felöltöztetnek egy szalmabábut
felölt egy jelmezt
elűzi a telet
a telet személyesíti meg
véget vetnek a fagyos évszaknak

Jegyezd meg!

A főnevek előtt álló **egy, a, az** szókat névelőnek nevezzük.

2. Olvasd el a mondatokat! Találj ki olyan helyzeteket, amikor elhangozhatnak!

Elolvastam egy verset.	Elolvastam a verset.
Mondj egy mesét!	Mondd a mesét!
Ülj le egy székre!	Ülj le a székre!
Adj egy lapot!	Add ide a lapot!
Várunk egy buszt.	Várjuk a buszt.

Jegyezd meg!

Az **a** és **az** határozott névelő, mert pontosan tudjuk, hogy melyik személyre, tárgyra, gondolati dologra utal.
Az **egy** határozatlan névelő, mert nem tudjuk pontosan, melyik dologra utal.

3. Figyeld meg a főnevek előtti határozott névelőket! Alkoss mondatokat!

4. Húzd alá a szövegben **kékkel** a határozott, **zölddel** a határozatlan névelős főneveket!

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Egyetlen lányát ahhoz akarta feleségül adni, aki olyat hazudik, amit a király sem hisz el.

Meghallotta ezt a két szegény legény, akik testvérek voltak. Egyik okos volt, a másik pedig félnótás. Ők el is indultak szerencsét próbálni. Útközben találtak egy lyukas serpenyőt. A félnótás eltette. Aztán találtak egy fadugót is. Azt is eltették. Végül a király udvarába értek.

Előbb a bátyja állt a király elé. Azt hazudta, hogy az ő apjának olyan óriási szénaboglyája van, hogy amikor a kötelet átdobták rajta a villával, olyan sokáig volt a villa a levegőben, hogy egy madár fészket rakott rá.

(népmese részlet)

Jegyezd meg!

A magánhangzóval kezdődő főnevek előtt **az** névelő áll, a mássalhangzóval kezdődő főnevek előtt **a** névelő áll.

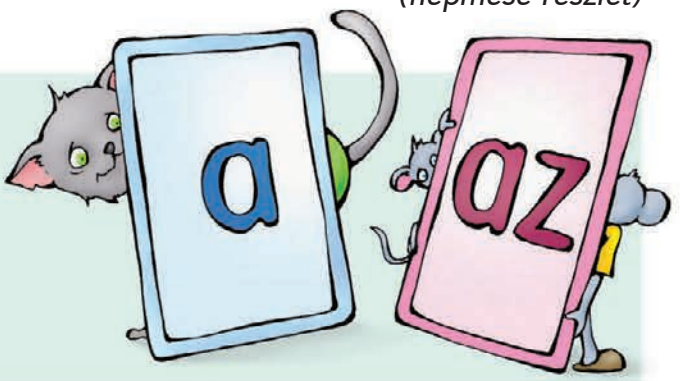

5. Egészítsd ki a mondatokat a megfelelő névelőkkel!

Egyszer _____ királyfi elindult feleséget keresni. _____ úton találkozott _____ szegény anyókával. _____ anyóka arra kérte, segítsen neki _____ rőzséjét cipelni. _____ királyfi szívesen vette át _____ rőzsekötéget.

6. Karikázd be a helyes mondat betűjelét!

a) Judit Katával volt tegnap moziban.
b) A Mihály szép fiúnév.
c) A Mihály volt a leggyorsabb a futóversenyen.
d) De jó lenne, ha átjönne hozzánk Máté!
e) Írd le a Gergőnek is a verset!
f) A Morzsa hegyezi a fülét.
g) Magyarország fővárosa a Budapest.

7. Írd le a mondatokat a megfelelő kiegészítésekkel! Írd a mondatok után a mondatfajta nevét!

egy verset, a tollam, a verset, egy almát, az almát, egy tollat

Úgy ennék _____ _____

Add vissza _____ _____

Te már megtanultad _____ _____

Elmondok holnap _____ _____

8. Egészítsd ki a versrészletet! Írd le, hogy hány névelőt pótoltál! ☐

Ej, mi ____ kő! tyúkanyó, kend

____ szobában lakik itt bent?

Lám, csak jó ____ isten, jót ád,

hogy fölvitte ____ kend dolgát!

Itt szaladgál föl ____ alá,

még ____ ládára ____ fölszáll,

eszébe jut, kotkodákol,

nem verik ki ____ szobából.

(Petőfi Sándor)

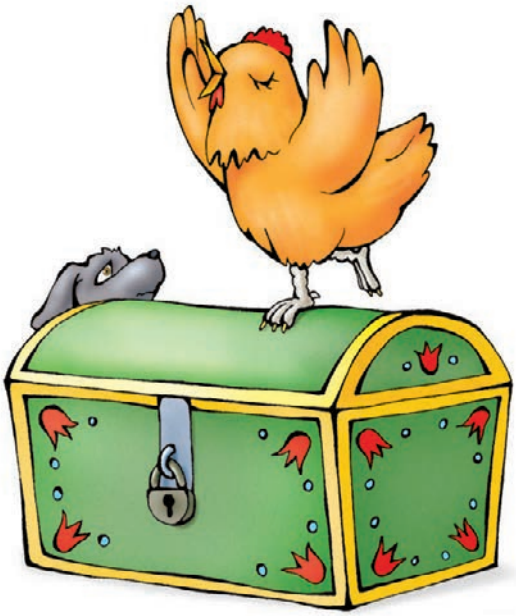

Cselekvést jelentő igék

1. Mondd el, hogy mit csinálnak a képen látható gyerekek! Húzd alá azt az állítást, amely igaz ezekre az igékre!

   a) Mindegyik ige tevékenységet fejez ki.
   b) Az igék azt fejezik ki, hogy a gyerekek akaratától függetlenül történik valami.

2. Másold le a vers igéit a füzetedbe! Húzd alá azokat, amelyek cselekvést fejeznek ki!

Árkon-bokron szaladgálok,
a berekben hancúrozok,
hitegetnek a virágok,
aranyszirmú kis lámpások.

Fénylő szemmel nézek rájuk,
megkérdezem, mi az álmuk?
Kelyheikkel muzsikálnak,
nékünk szép napot kívánnak.

(Szúnyogh Sándor: Virágköszöntő)

3. Írd le, hogy melyik meseszereplőhöz kapcsolódnak a cselekvések!

elzavarta
megölette
megkérdezte
megmérgezte

szorgoskodott
táncolt
eltűnt
felpróbálta

_____ _____

4. Játsszatok el néma játékkal szabadon választott cselekvéseket! Társaitok találják ki, hogy mit csináltok!

5. Pótold a versrészlet igéit!

Hétfőn hajnalban

sárkányokkal _____.

Kedden kedvemben

száz bukfencet _____.

Szerdán szekéren

_____ az égen.

(László Gyula)

6. Írd le a foglalkozásokhoz kapcsolódó cselekvéseket!

tűzoltó

_____

_____

_____

eladó

_____

_____

_____

szerelő

_____

_____

_____

mozdonyvezető

_____

_____

_____

Jegyezd meg!

Az **akarattól függő** tevékenységeket a cselekvést jelentő igék fejezik ki.

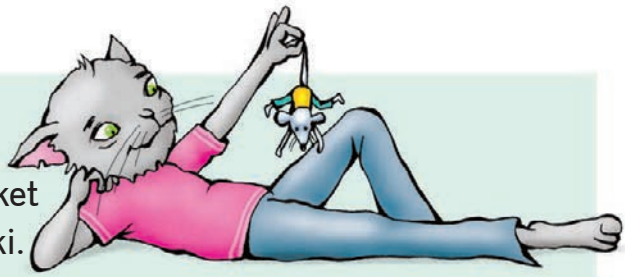

7. Gyűjts olyan cselekvéseket, amelyeknek első betűje **s**!

somfordál, _____

_____

8. Alkoss cselekvést kifejező igéket **mo-** kezdő szótaggal!

mozog, _____

_____

9. Karikázd be a cselekvést kifejező igék betűjelét!

a)	sétál	*d)*	főz	*g)*	guggol
b)	beszélget	*e)*	mászik	*h)*	olvad
c)	van	*f)*	csepereg	*i)*	olvaszt

10. Írd le a mondatokat látó-halló tollbamondás utána füzetedbe!

Vasárnap a barátaimmal a téren fociztunk. Nagyot rúgtam a labdába, és az kirepült a pályáról. Egy bácsi éppen akkor ért a kerítés mellé. Felvette a labdát. Mosolyogva nézett ránk. Kérte, hogy vegyük be a csapatba. Azóta minden vasárnap velünk játszik.

Tartalom

Névelők ... 3
Névutók, névutós főnevek ... 6
A melléknév ... 10
A melléknevek toldalékai ... 14
A melléknév fokozása ... 17
A főnév és a melléknév közös neve: névszó (összefoglalás) ... 20
Az ige ... 23
Az ige felismerése ... 27
Cselekvést jelentő igék ... 30
Történést jelentő igék ... 33
Létezést kifejező igék ... 36
Rokon értelmű igék ... 38
Ellentétes jelentésű igék ... 40
Gyakorlás ... 42
A cselekvő személye ... 44
Az ige ragozása ... 47
Gyakorlás ... 53
Az igeidők ... 55
Az ige jelen ideje ... 59
Az ige múlt ideje ... 62
A múlt idejű igék helyesírása ... 65
Az ige jövő ideje ... 67
Gyakorlás ... 70
A leggyakoribb igekötők ... 74
Az igekötős igék helyesírása ... 77
Tanév végi ismétlés – mondatfajták ... 80
Tanév végi ismétlés – szófajok ... 82
Helyesírási szójegyzék ... 85
Szómagyarázatok ... 87

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6701 Szeged, Pf. 301; Telefon: (62) 470-101, 554-664
E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu
Felelős kiadó: Török Zoltán • Műszaki szerkesztő: Horváth Péter, Simonits Ildikó
Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Aggod István
Terjedelem: 8,8 (A/5) ív • 2020. március • Tömeg: 180 g • Raktári szám: MS-1633